

VY_32_INOVACE_CJK43760_RES

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován ESF a OPVK

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu:	Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony:	III/2
Datum vytvoření:	4.3. 2013
Autor:	Mgr. Karla Bedrlíková
Určeno pro předmět:	Český jazyk a literatura
Tematická oblast:	Světová literatura po roce 1945
Obor vzdělání:	Kosmetické služby (69-41-L/01), 4. ročník
Název výukového materiálu:	Science-fiction – obecný přehled, řešení

Úkol č.1

Za *zakladatele* žánru bývají považováni dva autoři – Jules Verne, pokud jde o technickou sci-fi, a Herbert George Wells, který se věnoval spíše vlivu technologií na člověka. H. G. Wells ve svém díle nastolil mnoho témat, z nichž vychází i současná sci-fi (například kontakt s mimozemskými civilizacemi, cesty časem, biotechnologie atp.).

Pokud jde o *kořeny* fantaskního žánru, sahají k eposu o Gilgamešovi a popisu ideálního státu v Platónově *Ústavě*. Řada českých fanoušků za fantaskní dílo považuje Komenského *Labyrint světa a ráj srdce*.

Základ české sci-fi položil na sklonku 19. století Karel Pleskač v románu *Život na Měsíci* (Bellmann 1881). Následoval jej Svatopluk Čech s dvojicí románů *Pravý výlet pana Broučka do měsíce* (1887) a *Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do XV. století* (1888).

Prvním výrazně technickým (a taktéž spekulativním) sci-fi příběhem je anonymní, neprávem zapomenutý román *Na novém světě*, který poprvé vyšel v roce 1905 na pokračování v brněnském časopisu *Červánky*. Velký vliv na vývoj české i světové sci-fi měla díla Karla Čapka *R.U.R.*, *Válka s mloky*, *Krakatit*.

Úkol č.2

Terminátor, Válka světů, Vetřelec, Den poté, Den nezávislosti, Star Wars, Pátý element, Jurský park, Matrix Vyměřený čas, Planeta opic, E.T.mimozemšťan, Zdrojový kód, Transformers, X-Men, Armagedon, Equilibrium, Total recall, Predator, Blízká setkání třetího druhu, Minority report...

Úkol č.3

Žáci uvádějí autory sci-fi z vlastní četby. Z uvedených autorů si mohou zopakovat George Orwella (výklad v předchozích dvou výukových materiálech).

Úkol č.4

1984 (v anglickém originále vypsáno slovy **Nineteen Eighty-Four**, pracovním názvem *Poslední člověk v Evropě*) je antiutopický (dystopický) román anglického spisovatele George Orwella dokončený v roce 1949, publikován 8. června téhož roku v Londýně nakladatelstvím *Secker and Warburg*. Tato kniha, z níž pochází známý výrok *Velký bratr tě sleduje!*, je jedním z nejzásadnějších literárních děl 20. století.

Popisuje svět, v němž vládne absolutní totalita, kterou živí permanentní, „udržovací“ válka mezi třemi kontinentálními mocnostmi. Společnosti vládne *Strana* a cokoli proti kolektivnímu myšlení *Strany* je krutě trestáno, lidská individualita se stává zločinem.

Hlavním hrdinou románu je úředník, soudruh Winston Smith, který žije roku 1984 v Londýně ve fiktivní zemi Oceánii. Vládne velmi tvrdá diktatura v čele s tzv. **Velkým bratrem**. Oficiální ideologie se nazývá **Angsoc** (původně anglický socialismus, v anglické originále knihy Ingsoc) a její ústřední hesla zní:

- Válka je mír

- Svoboda je otroctví
- Nevědomost je síla

Životní úroveň je bídná a zhoršuje se. Winston pracuje na Ministerstvu pravdy, jež se zabývá manipulováním minulosti, upravování dokumentů tak, aby byly stále platné. Winstonovou prací je upravovat stará čísla novin. Oceánie vede střídavě válku se zeměmi Eurasie a Eastasie. Pokud se změní situace, ze spojence se stal nepřítel a z nepřítele spojenec, Winston a další úředníci přepisují všechny články, které v minulosti vyšly. *Velký bratr* totiž nikdy nemění svá rozhodnutí, má absolutní pravdu. Děj knihy se odehrává v jednom roce, v zemi kde neplatí žádné psané zákony a není kam utéct. Jde o vyličení diktatury, která vládne tak efektivně, že si lidé přestávají uvědomovat jiné možnosti, přestávají myslet. Vnímají jen hesla a strojově vytvářenou zábavu (romány, poezii i hudbu). Prakticky nikdo už na způsobu života, který lze shrnout do několika hesel, nevidí nic špatného.

Úkol č.5

Hlavním hrdinou románu 451 stupňů Fahrenheita je požárník *Guy Montag*. Požárníci však v této době nejsou těmi, jež požáry hasí. Domy se vyrábějí z ohnivzdorných materiálů a požárníci už nemají co na práci, začínají dělat pravý opak své původní práce. Vyhledávají nelegální přechovavatele knih a vypalují jejich knihovny, často i celé domy. „451 stupňů Fahrenheita (232,777°Celsia) je teplota při které se papír vznítí a hoří“, píše Bradbury v úvodu. Proto mají požárníci ve znaku právě číslo 451.

Děj knihy se odehrává ve velice hektické budoucnosti. Doba je charakterizována neustálým spěchem, většinou za zábavou; lidé nemají čas ani chuť číst knihy a starat se o něco jiného než o vlastní potěšení. Zájem o literaturu postupně upadá a knihy jsou posléze oficiálně zakázány a ničeny.